

Wyrok z dnia 27 stycznia 1999 r.

II UKN 437/98

Uzasadnienie wyroku zawierające jedynie opis poszczególnych elementów stanu faktycznego bez wniosków z nich wynikających i bez dokonania ustalenia stanu faktycznego istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy nie spełnia warunków z art. 328 § 2 KPC.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Maria Tyszel (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 1999 r. sprawy z wniosku Ryszarda R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o zmianę rodzaju ubezpieczenia, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 kwietnia 1998 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 23 kwietnia 1998 r. [...] oddalił apelację Ryszarda R. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 3 lipca 1997 r. [...], którym oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. z dnia 26 stycznia 1995 r. ustalającej, że pomimo zgłoszenia go do ubezpieczenia społecznego jako pracownika spółki cywilnej podlega ubezpieczeniu społecznemu jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Rozstrzygnięcie to Sąd Apelacyjny oparł na ustaleniach poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, zaakceptował też wskazaną podstawę prawną.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Wojewódzki ustalił, że Leokadia R. żona wnioskodawcy, wraz z Lechem K. umową z dnia 6 kwietnia 1992 r. ustanowili spółkę cywil-

ną. Spółka w okresie działalności zatrudniała jednego bądź dwóch pracowników, głównie na stanowisku kierowców. Wnioskodawca wykonywał obowiązki kierowcy konwojenta, a w okresie kiedy nie było pracy na tym stanowisku, wykonywał inne czynności, np. naprawiał samochody. Pracował w wymiarze 3/4 etatu. Jego godziny pracy nie były ustalone, dyktowały je potrzeby spółki. Wspólnicy zawarli z wnioskodawcą najpierw umowę zlecenia, a następnie od grudnia 1994 r. umowę o pracę. Wnioskodawca nie podejmował decyzji w sprawie spółki, nie uczestniczył we wzajemnych rozliczeniach wspólników, nie partycypował w dochodach. Opierając się na tym stanie faktycznym Sąd Wojewódzki uznał, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa i zgodna z przepisami ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46 poz. 250 ze zm.) i art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.).

W kasacji wnioskodawca zarzucając naruszenie przepisów art. 386 § 6, 328 § 2 oraz 316 § 1 KPC oraz wskazanych w petitum przepisów prawa materialnego, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że Ryszard R. podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu oraz że stosownie do tego statusu pracowniczego winny być za niego płacone składki na ubezpieczenie społeczne, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Wojewódzkiego w Lublinie i o przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając kasację Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Zasadny jest zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 386 § 6 KPC. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd pierwszej instancji rozpoznając sprawę ponownie, po uchyleniu wyroku z dnia 20 listopada 1995 r. [...], wykonał wytyczne zawarte w orzeczeniu Sądu drugiej instancji, jednakże stwierdzenie to jest uzasadnione o tyle, o ile dotyczy przeprowadzonego postępowania dowodowego. W zaskarżonym wyroku pominięto natomiast, że Sąd pierwszej instancji nie ustosunkował się do oceny prawnej wyrażonej w wyroku Sądu rewizyjnego z dnia 30 stycznia 1996 r. [...]. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd pokreślił wówczas, że: "W świetle art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324) spółka cywilna jest podmiotem gospodarczym i w myśl art. 5 tejże ustawy może zatrudniać

pracowników. Tym samym spółka cywilna staje się zakładem pracy w rozumieniu art. 3 KP i ma prawo nawiązywania stosunków pracy”. Wprawdzie Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powołuje się na związanie oceną prawną wyrażoną w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 stycznia 1996 r., jednakże jako podstawę prawną własnego rozstrzygnięcia wskazuje przepisy mające zastosowanie w razie zatrudnienia małżonka w zakładzie pracy prowadzonym przez drugiego małżonka na własny rachunek chociaż ani sam nie ustalił, że wnioskodawca był zatrudniony w zakładzie pracy prowadzonym przez jego żonę Leokadię R. na jej własny rachunek ani też takiego ustalenia nie dokonał Sąd pierwszej instancji. Brak ten usprawiedliwia także kasacyjny zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 328 § 2 KPC. Sąd Najwyższy zauważa, że uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji, powtórzone jako własne przez Sąd Apelacyjny, zawiera jedynie ustalenia poszczególnych elementów stanu faktycznego (powstanie spółki, rodzaju czynności wykonywanych w niej przez wnioskodawcę oraz zawieranych z nim umów) natomiast brak jest w nim wniosków wynikających z tych faktów oraz zasadniczego dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenia, kto był pracodawcą: żona wnioskodawcy, czy spółka, w której była jednym ze współników.

Wobec oceny prawnej zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 stycznia 1996 r. także przytoczenie podstawy prawnej w zaskarżonym wyroku nie spełnia wymogów z art. 328 § 2 KPC bowiem podstawę tę ograniczono do wskazania przepisów wyłącających małżonków osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek z pracowniczego ubezpieczenia społecznego z pominięciem zasad ubezpieczenia pracowników spółek cywilnych. Bezprzedmiotowe jest powołanie się w zaskarżonym wyroku na orzeczenia Sądu Najwyższego bowiem zarówno niepublikowany wyrok z dnia 17 lutego 1994 r., II URN 4/94, jak i wyrok z dnia 20 marca 1996 r., II URN 51/95 (OSNAPiUS 1996 nr 18, poz. 278) zostały wydane w odmiennych stanach faktycznych; dotyczyły zgłoszonych do pracowniczego ubezpieczenia społecznego małżonków osób prowadzących samodzielnie (jednoosobowo) działalność gospodarczą na własny rachunek. Zagadnieniem ubezpieczenia społecznego współmałżonków osób prowadzących działalność gospodarczą w ramach spółki prawa cywilnego Sąd Najwyższy zajmował się w orzeczeniach powołanych w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 stycznia 1996 r., a także w wyrokach z dnia 17 kwietnia 1996 r., II URN 8/96 (OSNAPiUS 1996 nr 21, poz. 323) i z 18 lutego 1998 r., II UKN 525/97. Wobec zasadności zarzutów istotnego naruszenia

omówionych przepisów postępowania Sąd Najwyższy uznał, że podstawa kasacyjna z art. 393¹ pkt 2 KPC usprawiedliwia uwzględnienie kasacji i uchylenie zaskarżonego wyroku, czyniąc zbędnym rozpoznanie zasadności zarzutu naruszenia zarówno art. 316 § 1 KPC, jak i podstawy kasacyjnej z art. 393¹ pkt 1 KPC. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd rozważy celowość jej połączenia ze sprawą z odwołania Leokadii R.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹³ KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====